

Kadınların vahim durumu (2)

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Pazartesi günü, TÜSİAD'ın hazırlattığı ve kadın-erkek eşitliğinin incelendiği raporun eğitim ve çalışma bölümlerine değinmiştim. Bugün de siyasetle ilgili bölümünü söz konusu ederek, bu defa kadınların bu alandaki vahim konumlarını göstermeye çalışacağım.

Doç. Dr. Serpil Sancar Üşür'ün bu konudaki incelemesi yeteri kadar açık bir saptamayla başlıyor. Türkiye, kadınların parlamentoda temsili oranında (yüzde 4.2) 174 ülke arasında 101'inci sırada. Türkiye, bu konuda Bangladeş'ten bile geri. Bizi Lübnan (yüzde 2.3), Mısır (yüzde 2), Kuveyt ve Birleşik Arap Emirlikleri (0) izliyor. Ayrıca bu 'iyileşmiş' durumumuz; çünkü, 1995 parlamentosunda oran yüzde 2.3'tü. Bölgeler açısından bakınca da durum kötü. Kuzey ülkelerinde bu oran yüzde 40'lara yakın ama Avrupa'da yüzde 14, Amerika'da yüzde 15, Sahra Altı ülkelerde de yüzde 12. Yerel yönetimler daha da feci. Belediye başkanları arasında kadınların oranı yüzde 0.55, il genel meclislerinde yüzde 1.4, belediye meclislerinde yüzde 1.6. Övünebileceğimiz kadar

övünebiliriz yani!

Türkiye'de kadın ve erkek adayların seçilme şansı açısından da soruna bakılabilir. Bu durumda son seçimlerde (1999) kadın aday sayısı 1748; bunun tüm adaylar içindeki oranı yüzde 16.4. Seçilen kadın milletvekili sayısı 23. Bu durumda kadın adayın seçilme şansı yüzde 1.3, erkek adayın yüzde 5.9.

Rapor, bu durumun nedenleri arasında siyasetteki erkek egemen modeli esas alıyor. Yanı sıra, katılımı engelleyen faktörler arasında özellikle siyasal partilerin kadın-erkek eşitliği politikalarını ve ideolojik stratejilerini irdeliyor. Nihayet siyasal partilerin örgüt modelleri ve kadın kollarının güçsüzlüğünü vurguluyor. Ayrıca, öteki nedenlerin yanında, partilerin sivil örgütlerle yaşadığı iletişim eksikliği önemli bir etken olarak saptanıyor. Bunların dışında rapor kadınların aday olma süreçlerini etkileyen faktörleri de, seçilmelerini etkileyen koşulları da ayrıntısıyla ele alıyor.

Burada ilginç bir nokta var; çünkü, rapora göre, dünyada parlamentoya giren kadınların yüzde 33'ü bunu sivil toplum örgütlerinin veya kadın hareketinin desteğiyle, yüzde 78'i de siyasal partiler içindeki çalışmalarıyla başarmış durumda. Bu koşullar altında siyasal partilerin kadınlara açılabilirdiği oranda kadın temsiline parlamentodaki oranının artacağı da bellidir. Kısacası, iş,

partilerde düğümlemekte, ama belli ki, onun yarısı kadar da kadın hareketi rol oynamaktadır.

Bütün bunların dışında genel olarak yaşanan kadın-erkek eşitsizliği tabii ki sorunun eksenini oluşturuyor. Rapor bunu saptıyor, meseleyi sadece soyut bir tartışma meselesi olarak bırakmıyor. Eşitsizliğin somutlanması, 'cinsiyet gelişme ve güçlendirme kriterleri'yle mümkün. İnsan Geliştirme Endeksi'ne göre Türkiye 174 ülke arasında 85'inci, Cinsiyet Gelişme Endeksi'ne göre 143 ülke arasında 69'uncu, Cinsiyet Güçlendirme Ölçüsü'ne göre 70 ülke arasında 64'üncü sırada.

Bu durum kesinlikle iyileştirilebilir; çünkü, raporun da ortaya koyduğu gibi bu konularda neler yapılacağı sayısız uluslararası belgeyle somutlaştırılıp karar altına alınmış halde. Türkiye, onları uygulamaya koyma konusunda siyasi irade göstermelidir. Rapora göre bu konuda sivil örgütlenmeler desteklenmeli, yasal düzenlemeler yapılmalı, kurumsal dönüşüm sağlanmalıdır. Böyle bir sürecin başlatılıp daha iyi bir konum yakalamadan eşitlik, dolayısıyla demokrasi ve ekonomik, toplumsal gelişme gerçekleştirilemez. Yarısı, bu haldeyken 'vahim' olan kadınların değil doğrudan doğruya toplumun kendi durumu olacaktır!

Tıpkı bizdeki gibi...